

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ

Αριθ. Έρωτ.

Μουσ. XL 1/1970

^{Α'}
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

15-20 / 1 / 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις) .. *Χαροπὸν*
(παλαιότερον ὄνομα : *Ράνταβο* ..), Ἐπαρχίας .. *Σιντιεκιῆς*
Νομοῦ *Ξερρῶν*
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος *Παπα-*
θανάσιος Σπυρίδων ἐπάγγελμα .. *Διδάσκαλος*
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις ... *Χαροπὸν - Ξερρῶν*
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον *3*
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον *Γεωργίος*
..... *Μαυροδῆς*
ἡλικία ... *74* ... γραμματικαὶ γνώσεις ... *Δ' Δημοτικῆς*
..... *Χαροπὸν - Ξερρῶν*
..... *Χαροπὸν - Ξερρῶν*

ΑΡΑΔΗΜΙΑ ΔΟΗΝΩΝ

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων ; *Διδασκική προωρίζοντο αἱ ὀρειναὶ περιοχαί,*
αἱ κείμεναι βορέως τοῦ χωρίου διὰ σποράν ὄψαται αἱ λοιπαί.
Ὑπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα ; *Μόνα χωρισταί*
- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους) γ) εἰς Κοινότητας δ) εἰς μονὰς κλπ.
Εἰς φυσικά πρόσωπα
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του ; *Ο πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του μέχρι τοῦ*
γάμου καὶ τοῦ τελευταίου τέκνου του

β'. 1) Οί κάτοικοι ασχολούνται μόνον εις τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εις τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εις ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ;

... Συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας.....

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ασχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εις τὴν γεωργίαν ; Ἀσχολοῦνται.....

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποιοὶ ἐργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ;

... Ἡμεῖς, τσιφλίκια, εἰς θερμότητος καὶ ἐν ἐργασίᾳ (ἐργασίᾳ) ἐργάζοντο ὡς ἄτομα.....

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ. *Μαριτζῆδες* Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ; *Ὀλίγον ἀπείχαν ἀπὸ τῆς ἀποτέλειαν περιουσιακῆς ἐκείνῃ τῶν κατ' αὐτοὺς.*

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα ; *Ὡς εἰς ποσότητος καὶ ἐν.*

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέλημα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν πρυγῆτον ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἄπο ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ; *Ἐργατοὶ καὶ ἐργάται ἐποχικῶς. ἦσαν ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ ἀμείβοντο εἰς εἶδος.....*

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ;

..... Ὀχι.....

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ;

... Εἰς τὰ προαναφερθέντα τσιφλίκια.....

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται..... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζῆδες), πρματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ;

... Ἐποχικῶς ὡς ἐργάται γ.π.ς.....

- δ'. 1) Πῶς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (μέ καῦσιν: α) τῆς καλαμῖς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;

Μέ ζωϊκὴν κόπρον.

- 2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; Τὸ 1952

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; Τὸ σιδηρῶν. ἄροτρον μετὰ τὸ 1913.

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;

Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγένετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; ἐκρησιμοποιεῖτο εἰς τὸν ἄροτρον, τὸ δίφτερο.

Ἐπρὸς μὲν τὸ τοῦ σιδηροῦς τῆς παρασκευῆς τοῦ ξιδ/έτρον.

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄροτρον μετὰ τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1. Χειρολαβὰ 4. Ὑνί 7. ... 10. Πρίολ.

2. ... 5. ... 8. ...

3. ... 6. ... 9. ...

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) 1958

- 3) Μηχανὴ θερισμοῦ ... ἐκρησιμοποιεῖται

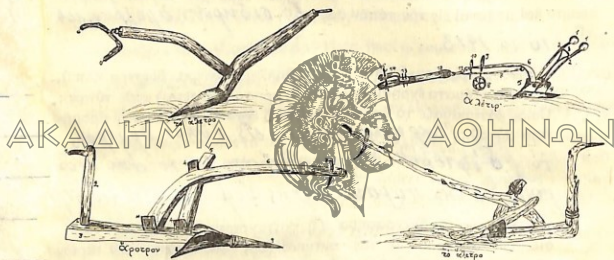
4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν).....~~6~~.....

5) Μηχανή ἄλωνισμοῦ1940.....

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον

..Τὸ κατεσκεύαζεν ὁ ἰδίος ὁ γεωργός.....

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1.6.11.

2.7.12.

3.8.13.

4.9.14.

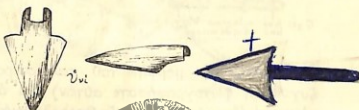
5.10.15.

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατὸν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Ἐὰν ὑπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμῃσιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιδῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφορῶν τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

...ἦτο μιᾶς μορφῆς.....
.....
.....

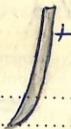
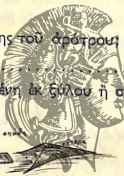
- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου.....
.....

- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ αἰδήρου.....

χειρολαβή

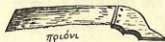
κοντοστόμ

Κατασκευάσεται ἐκ αἰδήρου.....
.....

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάι κλπ.).....

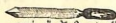
Σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδα, πύλον (λίμω)

πριόνι

ἀρίδα

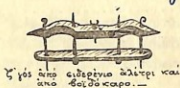

πριόνι ἢ ξυλοφάι (ἀρνάρι)

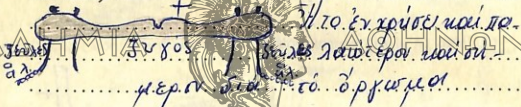
- 8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται): βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ.
ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. *Βοὸς καὶ βοῦβαλον.....*

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργανον δύο
ζῶα ἢ ἓν ;..... *Δύο*

- 9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;
..... ἦτο ἀναγκαῖος καὶ εἶναι

Σχεδιάσατε την μορφήν του παλαιότερου και του σημερινού
ζυγού (ἢ φωτογραφήσατε αὐτόν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα
μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζεύ-
λια κλπ.).

- 10) Σχεδιάσατε ιδιαίτέρως την μορφή των ζευλών του ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.

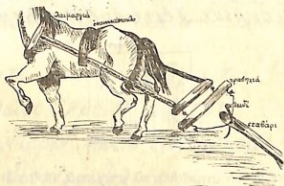

- 11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινοῦ,
ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λουῖρα, κουλλούρι),
προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε
αὐτόν). *Λογρὶ τοῦ ἀλετριου Παλαιαιτερου.....*
κατεσκευαῖσται ἐν ὄργματι βοῶν νῦν δὲ..
ἐξ ἐλαιοσικνου.....

- 12) 'Από πότε γίνεται τὸ ὄργανο δι' ἑνὸς ζώου ;

Πῶς γίνεται ἡ ζεῦξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ;

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν,
 την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον, διὰ νὰ προσδεθῇ
 εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον. *Οὐδέποτε ἔχενε τὸ χεῖ-
 ρισ. Ἐνός μόνον ξύλου εἰς τὸ χεῖρῖον.*

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) ; 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτῆτης
 τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος)· 2) γυναῖκα· 3) ὑπηρετῆς. Σημειώσατε ποία
 ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας.

Καὶ παλαιότερον καὶ σήμερον ὁ ἄνδρας.

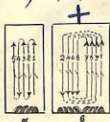
β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ
 τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε,
 εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) *Οἱ βόες, κατενδυνάμενοι
 ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ, ἵστανται πρὸ τοῦ ἀρότρου. ὁ γεωργὸς
 τοποθετεῖ τὸν θυγὸν ἐπὶ τοῦ ἀρότρου.*

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον,.....
Καθ' ὅμοιον, ὡς καὶ ἀνωτέρω, τρόπον.

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῷον) κατὰ τὸ
 ὄργωμα· με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἅκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα
 τῶν ζώων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).
*Με σχοινί τοῦ ὁποίου τὰ ἅκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ
 κέρατα τῶν ζώων.*

- 4) Σχεδιάσατε πῶς ἐγένετο παλαιότερον (ἐπίσης πῶς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακάς (αὐλακιές) κατ' εὐθείαν γραμμὴν, ὥς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α) ;

Μέ. τὸ ξύδι τὸν ὄργον. ἀρχὴν. ἐξο. με. αὐλακίας...
 ὀνομαζομένης καί? εὐθεῖαν. γραμμὴν. ἐπίσης καί.....
 ἢ μετὰ τοῖς διδωρὸν δίδωρον.
 ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὥς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;
 Μέ. τὸ διδωρὸν. περι. φερεται καὶς. (μονόφτερον).

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχη ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγένετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορές ἢ σποριάς, νταμιές, σιασιές, μεσδράδες κ.λ.π.) ;

..... Γίγεται εἰς λωρίδας. (σπορ. εἰς).....

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά) ; μετὰ αὐλακιάν ;

..... Μετὰ αὐλακιάν.....

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον μετὰ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῇται ἄροτρον ;

..... Εἰς τὰ ὄρεινα.....

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μετὰ τὸ ὑνί : καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ.

..... Καθεῖτως καὶ βαθιὰ.....

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σπορὰς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων.

..... *Εἰς ὅπαντα*

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ.

Ἐγίνοντο δύο. τὸ πρῶτον τὸν Φαῦλον καὶ

... ἐκαλεῖτο. πρῶτον ἀλέτρι.

τὸ δεύτερον κατὰ τὴν σποράν καὶ ἐκα-

λεῖτο. δεύτερον ἀλέτρι.

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

Ἐγίνοντο τρία.

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰνάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιταρὶ ἢ ἄλλο δημητριακόν... ..

Ἐπὶ δύο ἔτη.

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; *διὰ τὰ δημητριακὰ δύο. διὰ τὰ λοιπὰ τρία.* ..

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκευὴ χρησιμοποιοῦνται : α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. τὸ **δισάκι**· εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ;

τὸ δισάκι ἢ μεταλλικὸν δοχεῖον (τενεκές).

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα) : 1) καθαρίζονται : τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὑνὶ κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἔλλει-
ψειδῇ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον
τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; *Μὲ σιδηρᾶν ράβδον,*

προσκυρμωμένην. εἰς τὸ ἐν ἄκρον τῆς βουκέντρας,
πωλινμένην κοπρὶ λεί.

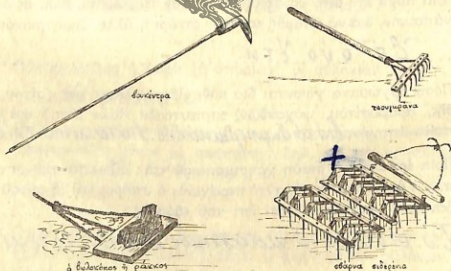

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργανον ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνι-
σμα, διβόλισμα);

Γίνεται σβάρνισμα.

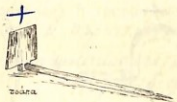
3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα,
τσάπλ κ. ἄ.); Νὰ γίνη εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1 - 3) ἐρωτημάτων
περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχε-
διάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχε-
διάσματά τινων ἐκ τούτων).

Διὰ τὸ σβάρνισμα χρησιμοποιεῖται ἡ δια-
στάντη συμπεριλαμβανόμενα σιδηρένια σβάρνα.

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κή-
που· π.χ. ὁ κασμάς, ἢ τσάπκ κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρήσιν

Χρησιμοποιείται διά το σκάσιμο τῆς κλίσης
τῶν ὁδῶν.

- ... Δέν υπάρχει βουδός.

- 8) Ποῖα υφάρσματα χρησιμοποιήσατε (ἂν καὶ ποὺ εὑρήσατε) διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν νοσηλευομένων ἀναγκῶν.

- ...Γά. πλέον ἀποδοτικά.

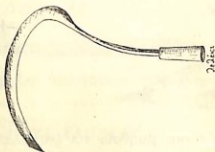
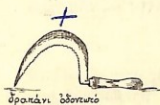
- τὴν Περιοχὴν τῆς κοινότητος.....

α. Ἑργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά.
(Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ.

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)

... *Με' τὸ δοντωτὸ δρεπάνι*

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα),

*Με' κόσσες, ὡς
ἐν εἰκονισμένῃ.*

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν)

... *ἦτο ὁμαλή*

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο; *ἦτο τε-*

μάχιον ξύλινον, προσκολλημένον ἀπὸ στυλιδίου τῆς κόσσης.
Ὁ σιδηρὸς σκελετὸς ἐλέγετο λυσιβαλίδιον.

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) *Ἐπράμμενόντο. ταῦτα. οἱ. γεωργοί.....*
...ἐκ. τῶν. ἐμπορίων:.....

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) *Παλαιότερον. καὶ. εἰ. περιηγήσεις. μ.ν. ἀνεπιτηγμένων. καλλιερχειῶν. Σήμερον. μηχανοποιοῦται. δὲ. τὰ. ρεβίδια.*

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. *Ἀναλογως. πρὸς. τὸ. ὕψος. τῶν. φυτῶν, πῶν. συνήθειαν. τῶν. θεριστῶν. καὶ. τὰς. ἀνάγκας. εἰς. θέαν. Σημειώσατε. 15-20 ἐκ.*

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσιν) εἰς τὸ χωράφι μαζί μὲ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται).

Ἀκαδημία. Δούρα. Δομήνων

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὁποῖα παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραξίς, πιάσματα, χερίες, χερόβολα) τῶν σταχύων καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα ;

οἱ. ἴδιοι. οἱ. θερισταί

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χερίες) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστὰ ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχύων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

Πολλὰ. ὁμοῦ. Μέχρι. πέντε.....

Αἱ. μεγάλαί. τῶν. σταχύνων. εὐρίσκονται. πρὸς.....
τὴν. αὐτὴν. κατεύθυνσιν.....

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές.

..... *ἀγκαλιές*

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλον τόπον καὶ ποῖον ; *ἄνδρες καὶ γυναῖκες..*

*Αἱ περιωρισμένοι ἐπιστοὶ τῆς κοπείας τοῦ δέν-
καιοῦ τῶν ἀναγκασίων τῶν ἀπασχοληθέντων ἐργα-
τῶν, προερχομένων ἐξ ἄλλων περιοχῶν*

- 2) Πῶς ἡμεῖβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξακοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν)

.....
.....
.....
.....

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ, αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; *Ὀκδὲν ἔφερον...*

*Ἐνάρτυτον ὁ μὲν αἱ γυναῖκες τῶς χεῖρας μετὰ
κρίσιν καὶ τὸ πρόσωπον μετὰ κλίσι δὴ...
ἔφερον τὰ μαύρισμα... αἱ ἄνδρες ἔφεραν...
πλατύφυρα γὰρ δὲ καπέλλα, αὐτὸ γίνεσθαι καὶ σήμερον...*

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

*Ἀπογεύεται ἢ Τρίτη. Προγεύεται κατὰ
μαñana ἢ Δευτέρα.....*

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ, τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. *Ἐτραγουδοῦσαν καὶ*

*τραγουδοῦν πάντοτε ἐπὶ καιρὰ τραγούδια....
...δὲν ὑπάρχουν τραγούδια σχετικὰ μὲ τὸν
...θερισμόν.....*

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον. *Δὲν δεριτοῦν ποὺ χωρὶς ἀφάνει εἰς τὰς ἐξου-
ταῖν ἀγρὸν μικρὸν μέρος ἀθήριστον. Δὲ ἀθήριστοι στα-
χυὲς παραμένουν καὶ βραδύτερα ἐρώχονται ἀπὸ τὰ ἴωαι.
Μετὰ τὴν τελευταία ἀρεπανία, οἱ δεριτοὶ περᾶν πρὸς
τὰ δεξιὰ τὸ ἀρεπάνι. Ἐάν, ὅταν πέσῃ, βλέπω πρὸς
τὰ ἀριστερά, οἰκομῶν. ὅτι ὁ δεριτοὺς δὲ δερίει καὶ τὸν
ἐπόμενον χρόνον.*

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἥτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμόν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς, ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; *Τὸντο ἀφαιρᾶται ἀπο-
τὸν βαθρὸν ἐνριμάνδους τῶν σταχύων. Ἐάν, εἶναι,
ἀρκαυτικῶς ἀριμολ. - ξηροί - δένεται ἀμέσως μετὰ
τὸν θερισμόν. Ἄλλως παραμένον ἀδέτοι μέχρι τῆς ἐπομένης.*

- 2) Πῶς ἐγίνετο τὸ δερμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδένοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δερματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν, *Παλλὰς* κε.τ.

ριές ἐσχυμάτισον τὴν ἀγκαλιὰν ἀνάμεσα στίς ἀγκαλιές διπλώνοντι αὐτὰς δέματα, εὐδοκία κατεσκευάσαντες ἑξῆς· σὶ δερματιὰ μὲ ἐτάκεις. Ἐπὶ αὐτῶν στίς ἀνθρώποις μένο δέμα. Ἐποθετοῦντο δύο ἢ τρεῖς ἀγκαλιές μὲ πὰς στάκεις πρὸς τὴν αὐτήν κατεύθυνσιν. Οὕτω ἐσχυματίζετο τὰ δερμάτια καὶ ἐν συνεχείᾳ ἔδενετο. Ἡ ἐργασία αὐτὴ ἐξετελείετο καὶ τῶν δερματιῶν καὶ παλαιότερον καὶ νῦν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δερμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφίηνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δερμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐποθετοῦντο ;

*Ἐσυνεκεντρώοντο σὲ θυμωγίς.....
Ἐκείσιν θυμωγίᾳ ἐσχυματίζετο. Ἐξ ἐκείνῃ περὶ...
ρίαν δερματιῶν. Ἀπὸ τῆς δέσιν αὐτῶν παρέμεινον μέχρι...
ταῦς ἀποπερασέως τοῦ δερματιῶν, ὅτε μετεξέρχεται...
εἰς τὸ δέλῶν.*

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

*Ὁ θεὸς δὲ ποτε θυμαλιεργῶς καὶ ποιῶντα εἰς.....
τὸ χωρίον.....*

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισιμο) τῶν γεωμήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἄρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ φωτογραφίαν.....

θ

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνθηζέτο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ ξηρά χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον). Ἐάν ναι, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπὴ, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ. *Ἐσυνθηζέτο καὶ συντηζέται καὶ σήμερον ὁ σανὸς εἶναι ἀντοφινὴς. Τὸ τριφύλλι καὶ ὁ βίκος καλλιεργῶνται προσιμωτικαί οἱ παλιν θοροδοτικῶς ἄγροισι. Ἰδίως διὰ τὸ τριφύλλι, τὸ ὁποῖον πρέπει καὶ ποτιζέται καὶ καλισταί κτελλ.....*

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσσαν κ.ἄ.). *Τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Μαΐου. Μὲ κόσσαν.*

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

*Σήμερον θερίζεται μὲ }
χόρτο κοπιῶν. μπαλάνην.*

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐκρησιμοποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας ἄντ' ἑκρανθῆν. στυματίζονται μὲ τὸ δέμα-
νι τὰ δερμάτια, τὰ ὀρθὰ δένονται μὲ δέματα κατεσκευ-
ασμένα μεδάρνας βερνικεύει. δὴ μέρν. δένεται σέ...
μυῖαλλες μὲ μικρότερα, τὸ δὲ αὐτὸ καλεῖται πρέσσα.

Γ' ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δερματιῶν πρὸς ἀλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο
πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην
θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

Παλαιότερον μετεφέρντο εἰς τὸ ἰδιόκτητον ἀλώνι.
Μετά τὸ 1940, μέρν. ἐμφορῶσιν τῶν ἀλωνασιμῶν μη-
χανῶν συγκεντρῶνται εἰς τὸ ἀλῶνα τὴν χωρίν, τὸ
δὲ αὐτὸ ἀπατελεῖται αὐτὸν κενόχρηστον.....

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλωνισμόν
δερμάτια. Εἰς τινὰς τοποὺς λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά,
θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν;
Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως.....

Ἐκαλεῖτο βερνικῶν (ἀλώνι).....

Ἐτοποθετοῦντο εἰς τὸν μέρν.....

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλωνι-
σμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρι-
σμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον
χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι;

Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν.....

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζετο) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ
συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς
ποίαν θέσιν; Περὶ τῶν συνιστάμεν.....

Εἰς παρακείμενον οἰκὸπέδον.....

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ; ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του, δηλ. μὲ ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν.

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἀλώνισμά καὶ πότε λήγει ; *Ἀρχεται κατὰ τὴν β'ιομέρην τὴν Ἰουλίαν καὶ λήγει τὸ Α' τοῦ Σεπτεμβρίου.*

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματάλωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχεδιάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

Χωματάλωνοι καὶ πετράλωνοι τῶν κατεσκευασμένων τῶν δημοτικῶν μὴ ἰσοπέδων τῶν ἐπιφανείων των. Δὲν καὶ ἐκμενύονται

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΓΓΛΙΚΑ

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξεως τοῦ ἀλωνισμοῦ· (π.χ. τοῦ χωματάλωνου : καθαρισμός αὐτοῦ καὶ ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρχει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν καὶ ἀχύρων)

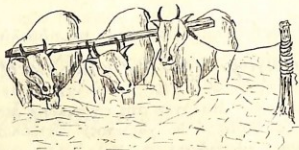
Ἐγένετο καθαρισμός καὶ ἀπάλειψις τῶν δαπέδων μὲ πηλόν.

- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξις τοῦ ἀλωνισμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ;

Ὁχι.

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὥς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἷονδήποτε ἄλλον.
Δὲν ὑπάρχει ἄλλωτὸ στυλός. τὰ δὲ μάτια ἐλόντο...
καὶ οἱ στάχυες ἐκκορίζονται διὰ τούτων ἐν!
... τὴν δαπέδον.

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦ-
 ῆσεως ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
 σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερόμενων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
 Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλώ-
 νιου ξύλινος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενός θηλειός,
 στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.α.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶν-
 ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
 ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
 κῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

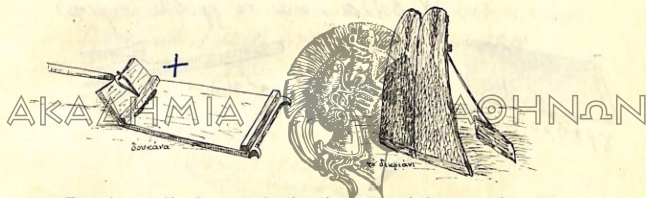
Δὲν ἐρίκετο τοιούτους ἀλώνισμός. εἰς τὴν
... χωρίον.

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
 ἀλώνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
 στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειάς,
 αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους
 εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
 μέσον τοῦ ἀλώνιου. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
 μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειάς περὶ τὸν
 λαιμόν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
 ἀκόμη) ἀλώνισμός κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....

θ

γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἂν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἀλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθή καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκία, ρεβίθια κ.ἄ.) ἤλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; *εἰς τὸν χωρίον ἐκρημοποίησαν διὰ τὸν ἀλωνισμόν τὴν ἀλωκώπετραν καὶ τὴν δουκάνναν τὴν ἀλωκώπετραν κατεσκευάσεν ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς τὴν δουκάνναν αὐτὴν ἐπρομηθεύετο ἐν τῷ ἐμπορίῳ.*

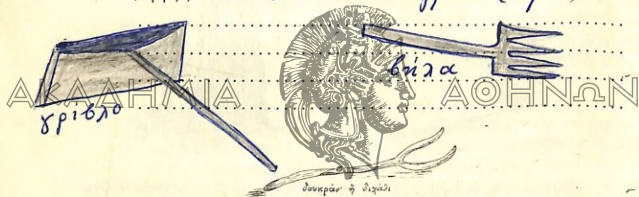

Ἡ ἀλωκώπετρα ἐκρημοποιεῖτο διὰ τὴν ἀλωκώπετραν καὶ ἡ δουκάννα διὰ τὴν διευροποίησιν.

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῇ τὴν ἐπομένην. ;.....

Ἀρχίζει μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου καὶ
 διεκνέπτετο μετὰ τὴν δύσιν αὐτοῦ.

- 12) Ποία ἄλλα ἀλωνιστικά ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιοῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δογκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): *ἡ βύλα καὶ τὸ χρίβλο (σούργης)*.....

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μετὰ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκόπους στάχυν ;.....

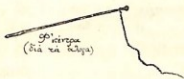
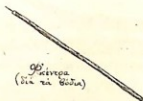
Ναι.

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβερρα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζῶων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ'κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ της ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).....

Ἐκρημομοποιετο ἡ βουκέντρα.

- 15) Πώς λέγεται ή έργασία τοῦ άλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ άλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ήλωνίζοντο καθ' ήμέραν

.....
Ἐν παρακειριζετοι ειδικωτερα.....

- 16) Πώς λέγονται οἱ άλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ νά ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

Ὁ σπυριζόμενος σωρός ελεγετο... μούπα.....

- 17) Ποῖοι ήλωνίζουσι : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με ἰδικά του ζῶα ἢ ὑπάρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ήλωνιστοὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τσοπάνηδες, καλούμενοι ήλωνιστοὶ καὶ ἀγωνιστοὶ), οἱ ὁποῖοι εἶχον βόδια ἢ ἄλογα καὶ ἀνέλαμβανον τὸν ήλωνισμόν

.....
Ὁ ἴδιος ὁ γεωργος.....

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶα καὶ με ήλωνιστικὸν εργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

.....
Ὁχι.....

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατασκευάζετο· πόσον μήκος καὶ πάχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ;

.....
Ὁ.....

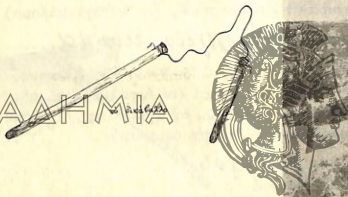
- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλὴν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρήσις τοῦ κοπάνου;
(π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.).....

κοπάνος στρογγυλός

ξύλο καμπυλωτό διὰ τὸ κοπάνημα
μικροῦ ὠροῦ δημητριακῶν...

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν ;

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

θ

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

... Δὲν ἀγίστανται σκεῖμα' πρὸς τὴν περίστα-
... σιν τραγούδια

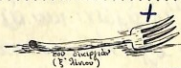
- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ 1939 ΑΘΗΝΑΝ

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ,

... Ἐλέχοντο κοῦπα. Ἐσωρεῖτο μὲ τὸ
... χρίβλο καὶ τὴν βύλα

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

ἔλεν σχῆμα στρογγύλον...
 δέν ἀπὸ ἔργου οὐκ αἰεὶ νά καρφώνεται τι...
 ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν.....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

Μὲ τὴν βύλα καὶ τὸ ξύλον φτυάρι.....

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

καὶ ὁ ἀνδρᾶς καὶ ἡ γυναῖκα.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ (εἰς τινὰς τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἄλωνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

λέγονται χονδρὰ τεμάχια ταῦτα διασκορτίζονται...
 ἐκ νέου ἐκ τῶ ἀλώνι καὶ ἀλωνίζονται ἐξ ἄλλου...
 καὶ μετὰ ἀλωνίσει πάλιν αὐτοὶ τὸν σῖτον...
 καὶ μετὰ ἀλωνίσει πάλιν αὐτοὶ τὸν σῖτον.....

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἄλωνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἄλωνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο

... Τὸ ἀλάνισμα τῆς χροονίνα. Γέχεται
 ... φαγ. ρα. οὐ. α. νε. καί. ἐρίνετο. μόνον.
 ... διὰ τὸν σῖτον.

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἀ.) ;

... Μ.ε. π.ό. κ.ό.σ. κ.ι.ν.ο. καί. τ.ό. δ.ε.ρ.μ.ό.ν.ι.

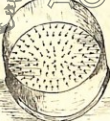
Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου· ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

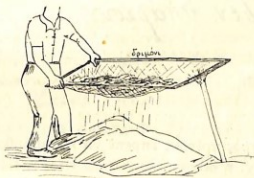
ΑΘΗΝΩΝ

κοσκίνο σαλῶ. δερμάτινον

κόθρος ἢ ἀριλόγος

νων μὲ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους : βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἀχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) *τοὺς κόκκους εἶναι...*

*στρουγγύλιν. ὁ ἄνθρωπος τὸν ἐκείνου ἀλίκος. ὁ πνεύμα.
τὸν μεταλλικὸν καὶ φέρει θηρὸς. τὸ δερμὸν. εἰ...
τοὺς πᾶσι ὅλα ὁμοίαν πρὸς τὸ μὲν καὶ μὲν...
διαγορὰν δὲ οὐ θποι. τὸν εἶναι μεγαλύτεροι.*

- 7) Ὄταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;

*Ἐσχηματίζεται εἰς σωρόν μετὰ τὸ χρίθλο
ὁ δὲ μὲν ἄλλοι ἀπερθεῖται σπυρίθλια.*

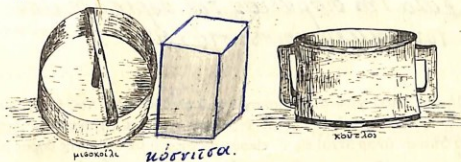
- 8) Ἀλλὰ ἔτι μὰ προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθὴ κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην,

δὲν ὑπάρχουν.

γ'.1) Ποῖαι ὀφειλὰι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις όκάδας, εις κοιλά κλπ., παραθέσατε δε και ίχνο-
γράφημα αυτού· βλ. κατωτέρω σχετικώς εϊκόνας) *Μόνον δέκατε.*

*Πρὸς τὸν τοῦ ἀρχαίου δόδεκαεπιστίχου τὴν ἀρχὴν. Ἡ μέτροις
ἐρίνετο μετὰ δόδεκα μεσολαβούντων καλόντων νόστιμα,
χωρητικότητος. 12 1/2 δοχῶν.*

2) Ποία άλλα βάρη κατεβάλλοντο εις εϊδος εις τὸ ἀλώνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἀλεωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρῇσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ίχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν)

Οὐδὲν

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εις ποία δοχεῖα) ἢ εις ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εις ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνηθείας) *Ἐντὸς τῆς οἰκίας. εἰς κοφίνους, εἰς το.*

*ἰσβατερικόν των ἀπείων. ἐρίνετο ἐπὶ αὐτοῖς.....
μετὰ πηλόν.*

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εις τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἀλώνι. Πῶς ἐρίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον *Εἰς ἀνυρῶνα ἐντὸς τοῦ χωρίου.*
Ἐξωρενέτο καὶ εἰς τὸ ἀλώνι δι' ὅλημα θυμιατικῶς.
καὶ ἐνοχλῆτετο μετὰ τὸν ἄρχιερέα τὰς δάμνας.

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογή τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἄλωνισμα ; ...

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θερισμοῦ ἀπὸ
.. τούτων καλυτέρους στάχυν ..

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογή τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχυῶν,
 τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Κατασκευάζεται πλέγμα ἐκ σταχυῶν ἐν τοῖς χωρίοις.
καὶ ἀναρτᾶται ὀπισθεν τῆς θύρας ..

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ; ποῦ φυλάσσεται.

πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; *Διὰ τὸ εἰδέναι τὸν ἀν-
 αμνηστὴν ἐν τῇ ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ τῆς συγκρίσεως τῆς παραγωγῆς πρὸς τὴν ἰσχυρο-
 τῆς τοῦ ἐπομένου ἔτους.*

Δ'. ΕΘΕΣΙΑ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀναμνηστικῶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρας τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Ὁ ἐπὶ ὑπάρχει ποτὲ συνάθεται ἐν ἀνά-
.. πτωκτικῇ πυρρί εἰς τὸ χωρίον ..

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; ..

2) Πῶς λέγεται ἡ φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.).....

~~θ~~

β'. 1) Ποῖοι ἀνάπτουν τὴν πυράν' παιδιά, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος ;

~~θ~~

2) Ποῖος ἢ ποῖοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; Ἄν ναί, ἀπὸ ποῖον μέρος ;

~~θ~~

3) Πῶς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

~~θ~~

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ἑρκια, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα

~~θ~~

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

~~θ~~

3) Τί καίονται εις τὰς πυράς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

.....
.....
.....

4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

.....
.....
.....

5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εις τὸν τόπον σας

.....

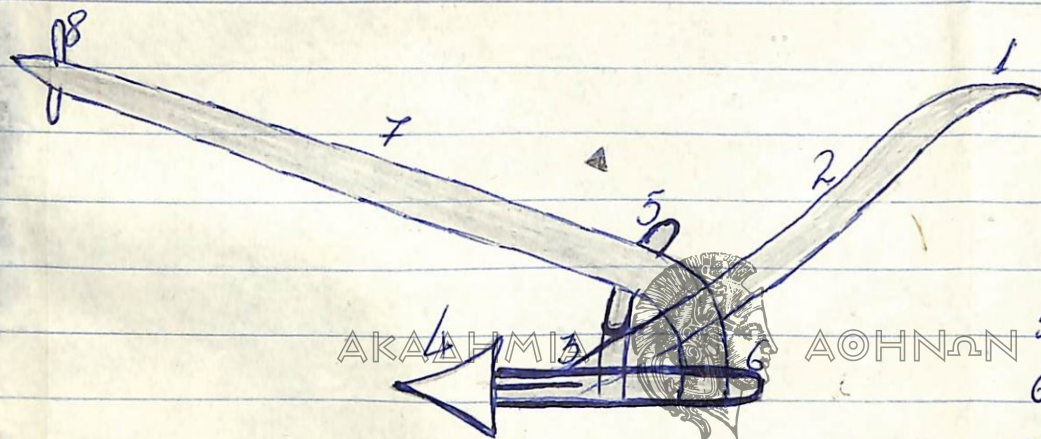
Οἱ πριμέρες λαοκρίδες πρὸ τοῦ 1940 νὰ περ-
νάει τὸ χωριὸν διὰ τὰς ἐπὶ τὴν ἀπὸ θωπείας ὁδοῦ
ἀπὸ νηυσὶν Ἰω. α. τὰν χωρὶς νὰ δύνανται νὰ
ἐξαγκάσῃ τὴν αἰθρὴν τοῦ θανάτου τὰν
ὄντιν οὕτω ὅτι ἀπομαρύνεται τὸ κακόν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

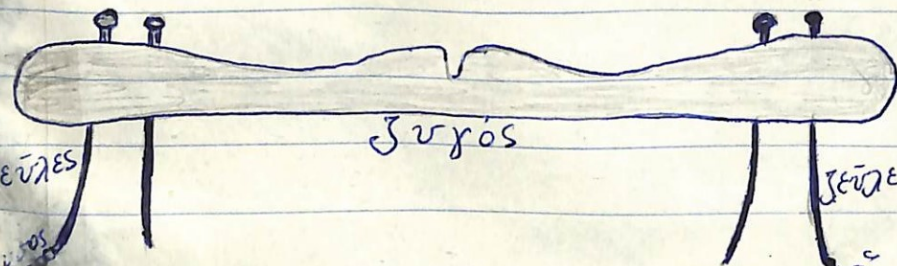

ΑΘΗΝΩΝ

ξύλινον ἔρπον.

1. χειροτάβα
2. Ρατσίτσα
3. Γλαβίνα
4. Χυί
5. Ἀγτιά
6. Κούνα
7. Δύρα
8. Πρίολ

ξύλος

ξύλος

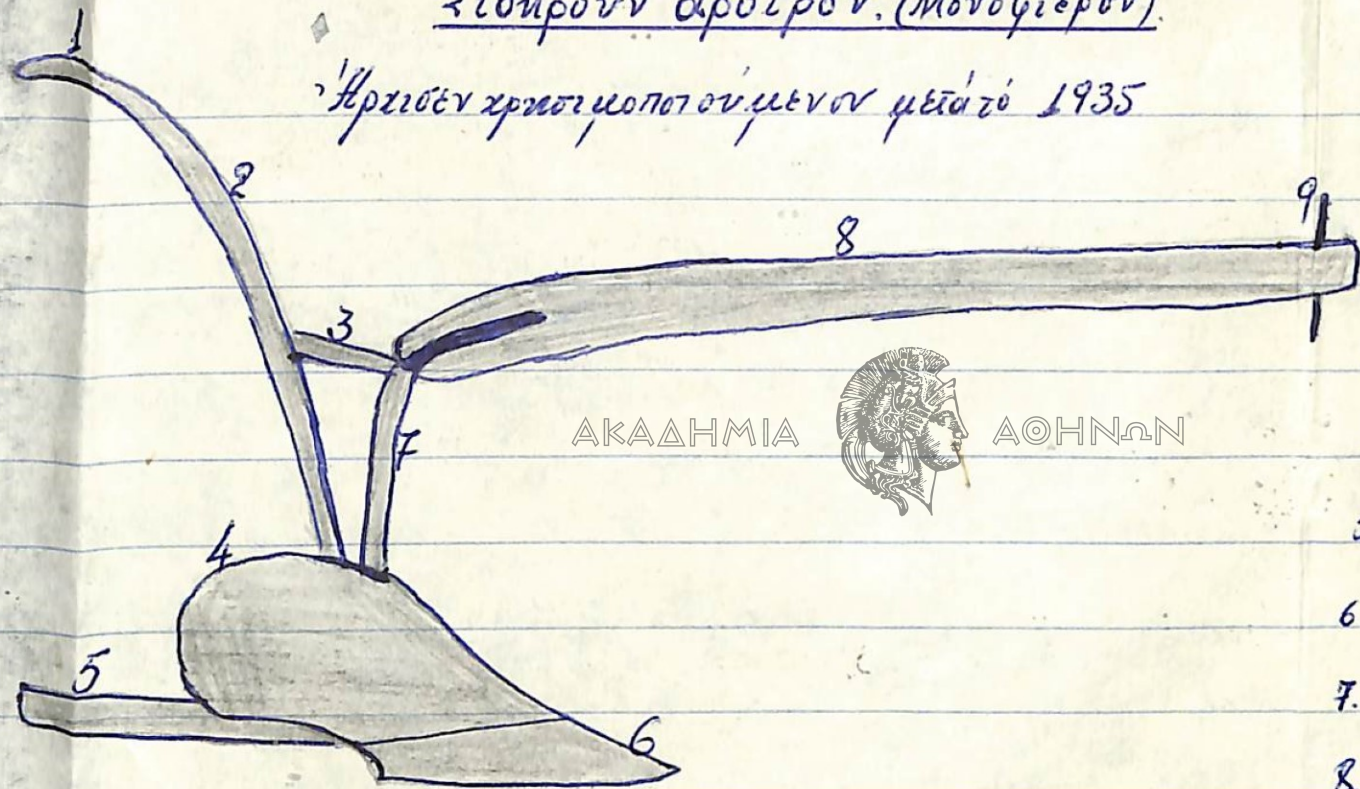
ξύλος

ξύλος

ξύλος

Ξιθυροῦν ἄροτρον. (μονόγτερον).

Ἐκτιθέν χρησιμοποιούμενον μετὰ το 1935

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Χειρολαβή

2. Ραβδίτσα

3. Συνδέτης

4. Κάσσα

5. Πετίτσα

6. Ύψι

7. Κούμα

8. Οὐρά (Ξυλίνη)

9. Πρίον

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ ΣΤΟΙΧ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ
ΕΚΠ. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΙΝΤΙΚΗΣ

Ἐπὶ ἀποδείξει

Ἐν Σιδηροκάστρῳ τῇ 21 - 4 - 1969

Ἀριθ. Πρωτ. 2831 π. ἔ.

Π ρ ό ς

Τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν

Κέντρον Ἑρεύνης τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας

Ἀναγνωστοπούλου 14

Εἰς Ἀθήνας (136)

Θέμα: "Ἀποστολή 19 ἐρωτηματολογίων διὰ τὴν σύνταξιν
Λαογραφικοῦ Ἀτласοῦ τῆς Ἑλλάδος".

Εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 55584/28-5-1969
ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου Ἑθνικῆς Παιδεί-
ας καὶ Θρησκευμάτων καὶ κατόπιν τοῦ ἀπὸ 10-11-69
ὑμετέρου ἐγγράφου, ἐξοφῶν τὴν τιμὴν νὰ πέμψωμεν
ὑμῖν συνημμένως ~~εἰκοσὶν~~ (20) ἀντίτυπα τοῦ ἀπο-
σταλέντος ἐρωτηματολογίου ὑμῶν συμπληρωμένα
ὑπὸ διδ/ων τῆς καθ' ἡμᾶς Περιφέρειας, περὶ τοῦ
ἐκ παραδόσεως γεωργικοῦ βίου καὶ τῶν κατ' ἔθιμον
πυρῶν, καὶ νὰ παρακαλέσωμεν διὰ τὰ καθ' ὑμᾶς. -

Ἐπιθεωρητῆς
Χρυσή
ΝΤ. ΔΡΑΚΟΝΕΑΣ

Χερσούς - Σερρών

1

Περιγραφή τῶν γεωργικῶν βίων.
Αἱ, κατὰ τὴν περίοδον τοῦ θερισμοῦ καὶ τοῦ ὀ-
λῶνισμοῦ, πίπτουσαι βροχαὶ - οἱ ξαφνικὲς καλο-
καιρινὲς μπόρες - συμπίπτουσιν βεβαίως τὸν παρα-
γωγόν, διότι ἡ ἐτοιμία πρὸς συνηγορίαν παραγωγῆς τῶν
ὑφίσταται ποσὴν τινα ἀπώλειαν.

Παρατηρῶνς ὁμῶς ἀφελούν αὐτόν, διότι δὴ δύνηται
τὰ προεσιμῶσιν τὸ χαρρῶν τὸν διὰ τὴν προδεκτὴ καλ-
διέρχων, διελθὼν τὸ καλοκαιρινὸν ὄρχωμα, τὸ ὁποῖ-
ον ἀποτελεῖ καὶ τὸ πρῶτον σταδίον τῆς προεσιμα-
σίας διὰ τὴν σποράν.

Διὰ τὰ πρὸ τοῦ 1913 ἔτη, ἐποχὴν καὶ ὅν ἐκχι-
σιμοποιεῖτο τὸ ξύλινον ἄροτρον ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ ἐπὶ-
μένα ἔτι κατὰ τὸ ὁποῖα ἐκχισιμοποιεῖτο τὸ σιδερένιον
τοιούτου, ἡ πτώσις τῶν καλοκαιρινῶν βρογῶν ἀπε-
τέλει πρόχμασι εὐλογίαν διὰ τοὺς γεωργούς.

Τὴν ἐπομένην τῆς ἡμέρας κατὰ τὴν ὁποίαν ἔπεσεν
ἡ βροχή, ὁ γεωργὸς δὴ μεταβῆ μέ τὸ γενηθῆ τὸν-βό-
ες καὶ βούβαλοι ἐκχισιμοποιοῦντο - διὰ τὸ πρῶτον ἄ-
λῆτρι, ὅπως παρατηρεῖται τὸ πρῶτον ὄρχωμα.

Προηγείται ἡ Γένεσις τῶν Σάων. Οὐδέποτε ἐγένετο
εἰς τὸ χωρίον κρύσις ἐνός μόνου Σάου.

Διὰ τὴν Γένεσιν χρησιμοποιοῦται μόνος Σαῦς. Ἀρ-
σις διπλῶς γίνεται μόνον εἰς τὸ κάρρον.

Ὁ διὰ τὸ ὄργανον χρησιμοποιοῦ μένος Σαῦς, φέρει
Γεῦλες, αἱ ὁποῖαι δέονται εἰς τὸν λαμὸν τῶν Σάων
μέ ἀλύσεις, προσσηρμοσμένοις εἰς τὰς δύο ἐξωτερικοὺς
ἐξ αὐτῶν.

Ἡ Γένεσις γίνεται εὐκλῆς καὶ χωρὶς χρονοτριβῆν,
ἐξαιρουμένης τῆς περιπτώσεως καὶ ἢ χρησιμοποιοῦ-
εῖται νεαρόν Σάον καὶ εὐτελῶς ἀσυνήθιστον.

Τὸ νεαρόν Σάον διημιουργεῖ δὲ συστολίας καὶ κα-
τὰ τὸ ὄργανον προσέτι δὲ ὕστερεῦ καὶ εἰς ἀντοχὴν
ἐναντι τοῦ συνκλιόμενον.

Μετὰ τὴν Γένεσιν, ἀρτίζει ἡμετέροισιν τὸ ὄργανον
εἰς ἀγλαίας, ἀνοιχόμενας καὶ εὐδῆαν γραμ-
μὴν διὰ τοῦ ξυλίνου ἀρότρου, περιφερειακῶς δὲ διὰ
τοῦ σιδερῶ, τῶν Σάων κατενδυννομένων διὰ
στονίου, τὰ ὅρα τῶν ὁποῖον προσδέονται εἰς τὰ
κέρατα τῶν Σάων.

Τὸ καθάρισμα τοῦ ἀρότρου - καὶ τῶν ὑποβιβά-
των τοῦ γεωργοῦ - γίνεται μετ' ἐλλειγοῦ δι' ῥάβδον,
προσδεσμένην εἰς τὸ ἕτερον τῶν ὀνύχων τῆς βοσκίνας.

Πέρασιν τῶν πρώτων ὀρχήματος, μετὰ τὸ χω-
ράφι αὐτὸ δ' ἀσχολεῖται καὶ πάλιν ὁ γεωργὸς κα-
τὰ τὴν περίοδον τῆς σπορᾶς.

Μὲ τὰ πρωτοβόσκια καὶ ἀφ' οὗ τοῦ χωράφου στρα-
χισμὸς - δὲν πρέπει νὰ πέσῃ ὁ σπόρος στὴν γῆσιν - ἐκτε-
λεῖται κατ' ὅμοιον τρόπον τοῦ ὀρχώματος, τὸ δεύτερον
ἀεὶ τριπλῶν, ἀλλὰ σὲ ἀνταρτίαν ἀπὸ τῆς πρῆς ἐκείνης
τοῦ πρώτου ὀρχώματος.

Ἐν συνεχείᾳ ρίπεται ὁ σπόρος διὰ τῆς χειρὸς
τοῦ γεωργοῦ ἀπὸ διδύκων ἢ μεταλλικῶν δοχείων, ὁ
ὅποιος σπόρος προχυθὲν ἀναμειγνύεται μετὰ γε-
λατόπετραν διὰ ν' ἀνδίσταται εἰς τὴν φυλλοξήραν.
Ἀπολεῖται ἡ ρίζα τῶν ὑδροπαραρτησῶν λιπασματος,
κατ' οὗτον τρόπον ρίπεται καὶ ὁ σπόρος.

Χημικὰ λιπάσματα χρησιμοποιοῦνται ἀπὸ τοῦ
ἔτους 1952 καὶ ἐντεύθεν.

Πρὸ τοῦ 1952 οὐδὲν λίπασμα ἐχρησιμοποιεῖτο

διὰ τὰς ῥιζοπολικὰς καλλιέργειας, τῆς Ἰουλιᾶς
πῶτον χρησιμποιούμενης εἰς τὰς θαρινὰς τοιαύτας,
κυρίως δὲ εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ τριφυλλιοῦ.

Ἡ ἀφρονόπανος ἀπετέλει τὸν μοταδικὸν τρό-
πον ἐνισχύσεως τῆς ξανθηνῆς ἀχρῆς, ἣ ὅποια
διὰ τὸ ἀποβῆ ἀποτελεσματικῇ, ἔπρεπε νὰ διαρκέσῃ
ἐπὶ διετίον.

Τῆς ρίζης τῆς λιπόσματος ἔπεται τὸ σβόρνισμα
διὰ σιδυρᾶς σβόρναις μὲ ἀλκιμαρᾶς ρόβδους, διὰ τὴν
πύρρην τῆς σπόρας καὶ τὴν ἰσοπέδωσιν τῆς ἀχρῆς.

Ξυλινὰ σβόρνα χρησιμποιεῖται διὰ τὰς θαρινὰς
καλλιέργειας καὶ μετὰ τὴν ἀύσιν τῆς σιδυρᾶς τοιαύ-
της.

Ἡ ξυλινὴ σβόρνα κατασκευάζεται ἀπὸ τοῦ ἰδίου
τοῦ γεωργοῦ ἀπὸ ρόβδους ἐκ ξύλου, προσφατὸς κοπείας,
αἱ ὅποια πλένεται ἐπὶ σκελετῶν ἐκ τριῶν καδρό-
νων, μήκους 2 μέτραν.

Εἰς περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας μέρος τῆς ἀχρῆς
δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὀργωθῇ διὰ τὴν ὀρότρην, σκαθί-
ζεται τὸν το μὲ τσόπον.

Οι αυλακίες, οι οποίες χωρίζουν τις σπορίες, καθα-
ρίζονται με το χυτόρι, διότι ν' απομακρύνονται
κατά την χειμώνα το νερό ώστε νό μιν λιμνάζουν.

Μετά το 1958, ότε ενεργονόσθη εϊστό χωρίον
ο γεωργικός έλκυστήρ (τρακτέρ), έχκαταλεί-
πεται βασμυδόν τι έργωμα με ~~τρακτέρ~~ ^{Τάα},
τά όποτα πωλούνται υπό των γεωργών, διότι
ή απόδοσίς των εν σχέσει προς τήν τού τρακτέρ έ-
ναι καμνηή και συντήρησις των ασύμφορος.

Σήμερον σί βόει και οι βοοειδοί άδελφονόσθησαν
και άντ' αυτών διά τας έλαφράς έργασίας (εβάρησμοι,
μεταφοραί με κάρρα) χρησιμοποιούνται άγελιάδες.

Κατά τήν διάρκειαν τή χειμῶνος ο γεωργός έπι-
σιέπτεται συχνά τού άγρού του και παρασκοιν-
δεϊ τήν ανάπτυξιν των διμυρσικών του και φυσικά
αϊδάνετο ιδιαιτέρως ήκανοποιημένος όταν τό σι-
τάρι ή τό κριθάρι τού έχη βαθύ πράσινο χρώμα, τό
όποσον προσηγήει πλυσάν τήν παραχωρήν.

Μέ τήν είσοδον τής άνοιξεως δάριζι τι άνσιεί-
τιμο λίπασμα. Προτιμάται προς τούτο καιρός όλι-

γον βροχερός, διότι βομβάζεται σὺν τῇ ὑπὸ τοῦ ἔδου-
λου ἀπορρέουσι τῶν λιπιδίων.

Βραδύτερον γίνεσθαι ἢ κρῖσις τῶν Ἰσπανικόνων
καὶ εἰς ὁποίᾳ καὶ ἂν τὰ Ἰσπανα δὲν ἔχον ὑπερβῇ
εἰς ὕψος τὰ 5-10 ἐκατοστὰ τῶν μέτρων.

Ἐν συνεχείᾳ καὶ μέχρι τοῦ δερματιῶ δερματῶ
οὐδὲν δύναται νὰ πρόσθι εἰμὴ μόνον νὰ προσεῦχεται
ᾧστε ὁ καιρὸς νὰ εἶναι εὐνοϊκός, διότι τὸ τελευταί-
ον στάδιον τῆ ἀναπτύξεως τῶν θυμωρικών δερμα-
τιῶν ὡς τὸ πρόσθι περίσκιον.

Ἡ καιρικὴ συνάφεια καὶ ὅτι περίσκιον αὐτῆς
νῦν ἀνατρέχον πᾶσαν πρόβλεψιν, εὐνοϊκὴν ἢ
ἀντιθέτως. Ἡ ἀπομύρσις καὶ οἱ δερματιῶ νοσίοι
ἀνεμοὶ εἶναι κυρίως πὺν κοταδινάσων τὴν παραχωρῆν
εἰς ἀποτυχίαν καὶ ὁπομένως ἀπορριπτεῖσθαι τὴν παρα-
χωρῆν.

Ὁ δερματῶ εἶναι ἡ ἐργασία, ἡ ὁποία ἀπαιτεῖ
τὴν συμμετοχὴν εἰς αὐτὴν ὑποχέρην τῆς διανοητικῆς
ἐν γερῇ, μὴδὲ τῶν παιδιῶν ἡσυχασμένων.
Μοναδικὴν ἐργασίαν δερματιῶ ἢ το ἀνέκασθαι καὶ ἔλα-

πολλοὶ δὲ νὰ εἶναι τὸ πατροπαράδοτον ὀρεπάνι, τὸ
ὅποιον ἐπωλεῖτο πάντα εἰς τὸ ἐμπόριον.

Διὰ τὴν ἀπογένου τὸν καύτωνα οἱ δερισταί, εὐ-
ρίσκοντο σὶ χωράδι πρὶν καλὸ καλὸ ξημερώσει.
Μετὰ καί μιν τὸ σιμεῖον τοῦ ξανθοῦ, ἀρχίσαν τὴν
κοπὴν ἀλλὰ καὶ ἐνθάριστον ἐργασίαν τοῦ δερισμῆ,
ἰδίως ὅταν οἱ δερισταί εἶναι πολυάριθμοι καὶ ἡ
παραγωγὴ ἱκανοποιητικὴ.

Οἱ ἄνδρες δερισταί ὑστερὰ κατὰ κανόνα ἐναντι τῶν
γυναικῶν διότι δὲν διακρίνουν τὴν ὑπομονὴν ἀλλ' αὖ-
τε καὶ τὴν εὐλυγισίαν τῶν.

Αἱ χεῖρες τῶν γυναικῶν καλύπτονται μέχρι τοῦ καρ-
ποῦ μὲ μακρὰ μαντίλια καὶ τὸ περὶ τοῦ ὤμου καὶ τοῦ
πρόσωπου μὲ μαντίλια διὰ νὰ μὴ μαυρίσουν.

Οἱ ἄνδρες φοροῦν τὸ πλατύφυρο γαδρὶνο καπέλλο
τοῦς.

Οἱ δεξιόχειρες δερισταί δερίζουν, κινούμενοι ἐκ δε-
ξιῶν πρὸς τ' ἀριστερά, ἐπανερχόμενοι καὶ πάλιν εἰς τὴν
θέσιν των διὰ νὰ ἐπαναλάβουν τὴν αὐτὴν κίνησιν.
Τὰ ὑπὸ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς συγκατακείμενα σιμῶ-

148
αυα - οἱ χεῖρες - σχηματίζουν εἰς ἀγκυαλιές.
Μέ τρεῖς ἢ τέσσαρες ἀγκυαλιές - ἀναλόγως πρὸς
τὸν ὄγκον των - σχηματίζεται τὸ δέματι.

Τὰ δέματα δένονται ἀμείσως ὅταν τὸ σιτάρι
ἢ τὸ κριθάρι εἶναι ἀριεπὲς ξηρό.

Ἄλλως, καὶ ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι δέν πνέει ἄ-
νεμος ἰσχυρὸς, παραμένουν ἀδέσφα μέχρι τῆς ἐπο-
μένης, ἐκτεταμένοι εἰς τὸν ἥλιον.

Τὰ δέματα γίνονται ἀπὸ τὸ ἴδιον τὸ σιτάρι ἢ τὸ
κριθάρι καὶ ἀπὸ ὅλων τῶν ἀφοσιωθῆς συνήθως ὁμοῦς
ἀπὸ τὸν πρεσβύτερον.

Ὁ πρότος, ὁ ἀπαιτούμενος διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς
δέματος, ἀποτελεῖ διὰ τὸν δευτεῖον ἑκαμικρὸ διάλεμ-
μα - παίρνει μιὰ ἀνάστα.

Τὰ δέματα ἀπλώνονται ἀνάμεσος εἰς ἀγκυαλιές,
ὅς ὅποτες τοποθετοῦνται ἐπὶ αὐτὰ. Ἡ ἐργασία
αὕτη θεωρεῖται ἐλαφρὰ καὶ ἐκτελεῖται συνήθως ἀπὸ
τὰ παιδιὰ, ὅταν φυσικὰ ὑπάρχουν.

Ὅταν δέν πνέει ἰσχυρὸς ἄνεμος, δερίζεται ἐλὼμακρη
ἢ σποριά καὶ στὴν συνέχειν οἱ δερισταὶ δένουν

τὰ σκληροδένεια δερμάτια.

Όταν δεριδῇ ὁ ἄγρὸς, τὰ δερμάτια συγκεντρώνονται εἰς δυνάμιν ἐξ,

Ὁ ἄρδρὸς τῶν δερματίων εὐλόγως δυνάμιν εἰς τὸν ἄγρὸν δὲν ὑπερβαίνει τὸ 100.

Εἰς τὴν δέσιν αὐτὴν δὲ παραμένουν τὰ δερμάτια μέχρι τῆς ἀποπεραιώσεως τῆς ἐργασίας τοῦ δερσιμοῦ, ὅποτε μεταφέρονται εἰς τὸν ἀρωνότοπον - ἀλώνια.

Εἰς τὸν τελευταῖον ἄγρὸν ἐπιπαραεῖ ἡ συνήθεια νὰ παραμένῃ μικρὸν μέρος ἀδέρριστα. Καὶ τοῦτο διὰ νὰ δώσῃ ἡ γῆ τὸν ἐπόμενον χρόνον καὶ πάλιν ἄφθονο τὸν καρπὸν.

Συνηθίζεται ἐπίσης, μετὰ τὴν τελευταίαν βρεπάνια, νὰ πετᾷ ὁ δεριστὴς μὲ δύναμιν πρὸς τὸ ὀπίσω τὸ βρεπάνι του. Ἐάν τὸ βρεπάνι, ὅταν πεσῇ, βλέπῃ πρὸς τ' ἀριστερά, τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ δεριστὴς τὸν ἐπόμενον χρόνον εὖ δερῖσιν καὶ πάλιν.

Δὲν λείπουν καὶ αἱ σχετικοὶ προλήψεις.

Αποφενύγεται ἡ ἐναρξὶς τοῦ δερσιμοῦ ἡμέραν ἑξήκω ἐνῶ κατὰ κανόνα προτιμᾶται ἡ Σεπτέμβρις.

Ο πάμοσος τῶν δερσιτῶν διασκεδάζεται μέ τρα-
γούδια, ἐπικάρα πάντοτε.

Δὲν ὑπάρχουν τραγούδια σχετιὰ μὲ τὸν δερσιμόν.
Σήμερον ἀποτελεῖ συνηθισμένον γαϊνόμενον ἐπαρ-
σία τοῦ τρανδίστορ εἰς τὸν ἄγρον.

Τούτο, τοποθετούμενον εἰς τὴν σκιάν ἐνὸς θεματιοῦ,
προσφέρει εἰς τοὺς δερσιτὰς τὶς λαϊκὰς μελωδίες.

Λόγω τοῦ περιωρισμένου τῶν ἐπιστάσεων, οὐδέποτε
ἔχεντο πρῶσις δερσιτικῶν ἢ δερσιφωλιωτιστικῶν μη-
χανῶν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς ποιότητος.

Ο δερσιμός τοῦ σαντοῦ καὶ τῶν τριφυλλιοῦ σήμεραν
γίνεται μὲ χορτοκοπτικὴν μηχανήν.

Παλαιότερον, καὶ πρὶ τοῦ 1964, ἐγίνετο μὲ τὴν νόσ-
σα, τῆς ὁποίας ἡ κόψις ἦτο δημοφιλής.

Τὸ στυλ ὅρι τῆς νόσσης εἶχε μῆκος 2 μέτρων καὶ
εἰς τὸ μέσον περίπου αὐτοῦ, προσερμόζετο ἡ λαβὴ, ἡ
ὁποία ἦτο ξυλίνη. ~~καὶ ἡ νόσσα ἦτο ὡς ἑξῆς~~

τὴν νόσσα ἐπρομηθεύετο ὁ χειρὸς ἐκ τῆς ἐμπορίας.
Κατὰ τὴν νοπὴν καὶ ποτὶ πυντὰ διατίμοιτο, ἡ νόσσα
ἀποψίσταεν μὲ λίμα, τὴν ὁποίαν ἔφερε μαζὶ τὴν

ὁ χεωρρός.

Τὸν δερισμόν διαδέχεται ἡ μεταφορά τῶν δερμα-
τιῶν μέ κάρρα ἢ τραντέρ εἰς τὰ ἄλωνα τῶ χωρῶ,
κείμενα εἰς τὰς παρυφάς αὐτοῦ.

Ἐκαστος χεωρρός σχηματίζει τὴν δυνωγιῆς τοῦ σχεδὸν
πάντοτε εἰς τὸ αὐτὸ μέρος.

Οἱ δυνωγιῆς ἔχουσι σχῆμα κυλινδρικὸν καὶ ἡ στέχη
τῶν, σχηματίζομεν ἀπὸ δερμάτια, προστατεύει ἐν
μέρει αὐτοῦ ἀπὸ ἐνδεχομένην βροχὴν.

Καὶ τὸτο διὰ τὴν 10 εἰς τὴν 1940-1950 ὅτε αἱ ἀλω-
νιστικαὶ μηχαναὶ δὲν ἦσαν ἀρκεταί.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτι, χάρις εἰς τὸν μεγάλον ἀριθ-
μὸν τῶν ἐν πόλει μηχανῶν, τὰ δερμάτια ἀλωνί-
ζονται ἀμέσως μόλις μεταφερθῶν καὶ οὕτω ἀπηλ-
λάττει ὁ χεωρρός ἀπὸ τὴν ἀλωνίαν, τὴν δποῖαν τὴν
ἐδμιούργει ἢ ἐπὶ μακρὴν παραμονὴ τῆς παροχω-
ρῆς εἰς τὸ ὑποαῖθρον.

Πρὸ τῆς ἐμφανίσεως ὅμως τῶν ἀλωνιστικῶν μη-
χανῶν - πρὸ τοῦ 1940 - ὁ ἀλωνισμὸς ἀπετελεῖ ἐργα-
σίαν ἐπίπονην, συγχρόνως ὅμως καὶ διάμα χροσφικόν.

11
ῥέει ἀπὸ τῶν μέσων Ἰουλίῳ ἕως τὸ πρῶτον δε-
καπενδύμερον τοῦ Σεπτεμβρίου. Καὶ κατὰ τὸ
χρονὸν αὐτὸ διάστημα, ἀλλήληρος ἢ ἀποχόμενοι
τῷ χωρῷ εὐρίσκειτο εἰς συσχερμόν.

Τὰ δευτέρω μετεφέρντο εἰς τὸ ἀλῶν, τὸ ὁποῖον
κατεσκευάζετο εἰς ἰδιόμυτον ἀνώπεδον ὑφ' ἐνὸς
ἐκδοτον χωρῷ.

Ἀπὸ ἐκαστοῦ καὶ ὑπομόρετο τὸ ἀλῶν
ἀπὸ τῆς προσηγμένης ἡμέρας, τὴν ἀπομέντη
μετ' αὐτὴν ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου τὰ δευτέρω ἀ-
πορτίζοντο εἰς αὐτὸ.

Ἐσχυμασίετο ἕνα στῆμα, πλάτους 50 περίην
ἐκατοστῶν.

Καὶ ἄρην, καὶ διὰ τὴν ἀποφρῶσιν τοῦ καρπῷ,
ἐκρημοποιεῖτο ἡ ἀλωνόπετρα.

Αὕτη εἶχε σχῆμα κυλινδρικοῦ, ἔφερε δὲ κοί-
μηκός καὶ εἰς τὸ κέντρον, ἄξονα ἐν ζύγῳ, τοῦ
ὁποῖου τὰ ἄκρα προσεδέοντο δι' ἀλύσεων εἰς
τὸν διπλοὺν στῆλ. Ἡ ἀλωνόπετρα κατεσκευάζε-
το ἐν τῷ ἰδίῳ τῷ χωρῷ.

Συρομένοι υπό τῶν βοῶν ἡ βοὴ ἔχοντο καὶ κρημνίζοντο,
ἐκπύοντο καὶ ἐδρημάτιζε τὸ στάχυα.

Κατὰ διαστήματα ἀνεμοσχεύοντο τὰ στάχυα διὰ τὴν
ἀνέλκον ὅρα εἰς τὴν ἐπιφάνειαν καὶ τὰ παικιδόν.

Ὅταν τῆτο ἐπευχόμενος, καὶ διὰ τὴν μεταβολὴν
ἡ καλαμιά δὲ ἄλλοτε, ἐκρημαίνοντο ἡ δυνάμει.

Αὕτη ἔφερεν ἐσθνημέναις εἰς τὴν κατὰ ἐπιφάνειαν
τὴν κοιλίαν τῆς καλαμίας καὶ εἰς τὸ πρὸς τὴν ἑμίσιν
αὐτῆς, ἀπὸ ἀπὸ τῆς εἰς τὸ ὑπόλοιπον τῆς

καλαμίας πυρρολίδος (καλαμίας πύρρος).

Προσέδενετο εἰς τὸν ὅρον δὲ ἀλλοτε, ὡς καὶ ἡ ἀ-
λωτοπέτρα, καὶ ἐσύρειτο καὶ αὐτὴ κατὰ τὴν μέγαν
διὸν ἐδωρεῖτο ἀναγκασίαν.

Ἐπὶ τῆς δυνάμεις ἐπέβαιναν οἱ γεωργοὶ καὶ τὰ παιδία,
τὰ ὅποια ἐδοκίμαζον ἰδιαίτερον ἐνχαρίστηται.

Μετά τὸ ἀλάττωμα ἀπολαύσας τὸ ἀλάττωμα.

Διὰ τὸ ἀλάττωμα ἐκρημαίνοντο τὰ δειράματα καὶ
ἡ βύρρα (ξύλινον δειράμα).

Διὰ τὴν ἐργασίαν τῶν ἀλάττωματός, ἀπαραίτητον ἔτι
τὰ φυσὰ ἄνεμος. Ἡ ἀπνοία ἀπετελεῖ τὴν σοβα-

17
ρωτέραν αἰτίαν διό τῃ ἐπὶ μακρὸν παρότασιν
τῆς ἐργασίας τοῦ ἀγωνισμῦ.

Ὅσους ἀπελείτο θροῦ, ὁ σωρὸς τοῦ ἀγωνισμοῦ
ὅταν ἐκαλύπτετο μὲ φύλλα λαμαρίνης καὶ μὲ
τὸ στρωσίδι τοῦ σπιτιοῦ.

Μετά τὸ λήκησθαι τὸ σιτόρι ἐκωσμήθητο.

Πρὸ τούτου ἐχρησιμοποιούντο τὸ χορδὸ καὶ τὸ χι-
λὸ κώσκινο. τὸ χορδὸ ἐκαλεῖτο θυρμόν.

Τέλος τὸ σιτόρι ἢ τὸ χορδὸ ἀποδεύετο στῆς
ἀσπίδος διὰ τὴν μεταφοράν εἰς τὴν ἀσπίδα καὶ τὴν
ποδικυλῶν δὲ μεγάλων ποδῶν, κτισμένα εἰς τὸ
ἐσωτερικὸν μὲ πύλον.

Ἡ μέτρσις τῆς παραφευγμένης ποσότητος ἐγένετο
κατὰ τὴν τοποθέτησιν εἰς τὴν ἀσπίδα.

Ἐμμετρεῖτο ἐν τετραγώνῳ τῶν δώδεκα ὀμβάν.

Καθ' ἑκάστην διάρκειαν τοῦ ἀγωνισμοῦ καὶ
μέχρι τῆς ἀποδυνάμεισος τῆς παραφυγῆς, ὁ χειρ-
χὸς διεννυτιέρευνεν εἰς τὸ ἄλγος, ὅταν εὕρισκε-
το συσσωρευμένος ὁ μύχθος τῆς μίαν ὀλό-
κληρῆς χρονίας.

Τὸν ἐπίλογον τῆς ἑλπί προσπαθείας ἀποτελεῖ ἡ μετα-
φορὰ τῷ ἀνύρῳ εἰς τὸν ἀνθρώπου.

Ὅταν δὲν ὑπῆρχεν οὗτος, τὸ ἀνύρο ἀποποδεῖετο σὲ
δυσησὶά, ἢ ὅποια ἐκισχύπτετο μὲ σὶ καλὴν καὶ
ἀρχαῖωτὴν δάμνην. —

Οὐδέποτε εἰς τὸ χωρίον ἐπεμράττει ἡ συνή-
θεια νὰ ἀνάπτωνται πυραὶ.

Οἱ ποιμένες αὐτοῖς πρὸ τῆς 1940, ἐσυνκρίδισαν
νὰ ὑποχρεώσων τὸ κοπὸδι ὥστε νὰ περῶσι
ἐπὶ τὴν ἀπὸ μικρὴν φαστὰ, ὅσους ζωῶν τινα
ἀπέδνησιν καὶ δὲν ἡδυνάτο οὕτως νὰ ἐρμη-
νεύσων τὴν αἰτίαν τῷ θανάτῳ των.

Ἐπίστευσαν ὅτι κατ'αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ ἀπε-
μακρύνετο τὸ κακὸν ἀπὸ τοῦ κοπὸδι τῆς.

Τόπος όπου ἐγένετο ἡ συλλογή:

χωρίου ΧΑΡΟΠΟΝ

Νομῆς ΞΕΡΡΩΝ

Κάτοικοι: Αὐτόχθονες

Στοιχεῖα πληροφορητοῦ:

Ἐπώνυμον: Μαυρουδῆς

Ὄνομα: Γεώργιος

Ὄνομα πατρὸς: Θεόδωρος

Ἡλικία: 74

Γραμματ. γνώσεις: Δ' Δημοτικῶν

Τόπος γεννήσεως: Χαροπὸν-Ξερρῶν

[Ἐπυρίδων Αδ. Παπαθανάσης, διδόνταρος,
ἡ συλλογή αὐτῆ ἐγένετο ἀπὸ 15-20 Ἰαννα-
ρίου 1970]